

Науковці оцифровують мистецькі скарби

СПАДОК. У перші дні вторгнення військ РФ в Україну виставковий простір Чернігівського художнього музею спорожнів. Фондові колекції та важлива музейна документація були підготовлені для евакуації. Чекали наказу з Міністерства культури.

Наказу такого не було, тому все сховали у безпечному місці в Чернігові, розповідає директор Чернігівського обласного художнього музею ім. Г.Галагана Юрій Ткач у розмові з журналістами ТРА «Новий Чернігів».

Увечері 6 березня ворожа міна ледь не влучила в будівлю музею – пам'ятку архітектури XIX століття. Впала на подвір'ї. Вибухова хвиля пошкодила частину приміщень. Історія повторилася. Під час Другої світової фашистські снаряди також нарobili лиха приміщенням тодішньої школи.

На щастя, твори з основної колекції вціліли. Лише деяких ушкоджень зазнали великі полотна художників радянської епохи, з якими потім попрацювали київські реставратори. Наслідки арт-стрілу – пошкоджені фасад, вікна, кімнати працівників, майстерня реставратора, фондосховища, дах.

– Через ті пошкодження, які ми не змогли усунути, що в основному пов'язані з дахом, відбувається затікання. І зараз існує загроза поширення грибка. Дуже багато тріщин по музею пішло саме від вібрації, від обстрілів. Будівля стоїть, але штукатурка тріскається, – зазначає Юрій Ткач.

Порятунком музейних предметів є не тільки збереження в належних умовах, а й створення їхніх цифрових копій. Вони не замінять оригінал, але допоможуть його зберегти. Технічну та методичну допомогу в оцифруванні надають європейські колеги. Ще до початку війни науковці музею почали цей процес. Зокрема, були створені повні каталоги творів художника Савченка-Більського, декоративного розпису та ікон.

– Активна фаза бойових дій дала значний поштовх. І технічно у нас з'явилося більше можливостей, і морально ми зрозуміли, що це треба робити активніше. У березні така робота широко не велась. В основному це була робота на те, щоб вижити, зберегти колекцію, зберегти музей. А вже з квітня ми почали знову створювати цифрові продукти, – розповідає Юрій Ткач.

Основний фонд художнього музею на сьогодні складає майже 10 000 предметів – це графічні твори, живопис, іконопис, декоративно-ужиткове мистецтво та скульптура. Оцифрування – дуже копітка робота. Навіть якщо підключити всіх наукових працівників, знадобиться декілька років, аби закінчити цей процес.

Паралельно музейники працюють над кількома виставковими проєктами. Для відвідувачів художнього музею відкриті тимчасові експозиції, які періодично оновлюються.

Леонід Глібов: поет, байкар, громадський діяч

ІСТОРИЧНА ПЕРСОНА. Нещодавно ми розповідали про ініціативу щодо перейменування обласної універсальної наукової бібліотеки, яка носить ім'я Короленка. Колектив закладу пропонує присвоїти бібліотеці ім'я видатного чернігівця – поета-байкаря та громадського діяча Леоніда Глібова. Тож варто познайомитися з ним ближче.

Почав писати ще в гімназичні роки

Майбутній байкар народився в селі Веселий Поділ Хорольського повіту Полтавської губернії (тепер Полтавська область). Батько Леоніда, Іван Назарович Глібов, працював управителем кінських табунів у маєтку місцевого поміщика Гаврила Родзянка. Дитинство хлопця пройшло в селі Горби Кременчуцького повіту, куди його батька перевели на роботу.

Початкову освіту здобув удома з допомогою матері, а далі вступив до Полтавської гімназії. Саме в Полтаві вийшла друком дебютна поетична збірка Глібова «Стихотворення Леоніда Глебова» (1847).

Продовжив здобувати освіту в Ніжинському юридичному лицейі, де навчався впродовж 1849–1855 років. Саме тут почав писати реалістичні байки та ліричні вірші, які друкував у газеті «Черниговские губернские ведомости». У Ніжині Глібов закохався та одружився із донькою місцевого священника, Парасковією Бордонос, у шлюбі народилася донька Лідія. Пізніше деякий час працював учителем історії та географії на Поділлі, а з 1858 року – у Чернігівській гімназії.

Громадська діяльність та особисте життя

У нашому місті Леонід Іванович увійшов до кола місцевої прогресивної інтелігенції. Став видавцем і редактором тижневика «Черниговский листок» (1861–1863). На його сторінках часто з'являлися соціально гострі матеріали, спрямовані проти місцевих урядовців, поміщиків-деспотів, проти зловживань судових органів. Врешті, видання було закрито за публікацію антиурядових матеріалів. У 1863 році Глібов потрапив під репресії поліцейських органів за зв'язок із членами підпільної організації «Земля і воля», був висланий з Чернігова до Ніжина.

У Ніжині Глібова позбавили права займатися педагогічною діяльністю, встановили за ним жорсткий поліцейський нагляд. Утім уже за два роки він добився повернення до Чернігова та влаштувався на дрібну чиновницьку посаду в канцелярії місцевого губернатора. З 1867 року переходить на посаду завідувача земської друкарні, де працює до кінця свого життя. Він брав участь у виданні популярної літератури та долучався до організації недільних шкіл.

У житті Глібова були й особисті трагедії. Спочатку померла його 7-річна донька Лідія. Щоб розважити тугу Глібова, родина Лизогубів запросила його на гостини до затишного маєтку в Седневі, де поет

покропово повернувся до нормального життя та отримав натхнення для подальшої творчості (саме там з-під пера Глібова вийшов вірш «Журба», про який мова піде нижче).

Його подружнє життя складно назвати щасливим. За характером спокійний і меланхолійний, Глібов був протилежністю своїй темпераментній, емоційній дружині Парасковії. Терпів і прощав подружню зраду. Дружині Глібова приписують романи із письменником Пантелеймоном Кулішем та землеміром, учасником революційної організації «Земля і воля» Іваном Андрущенком. Вона таки повернулася до чоловіка, проте померла в доволі молодому віці.

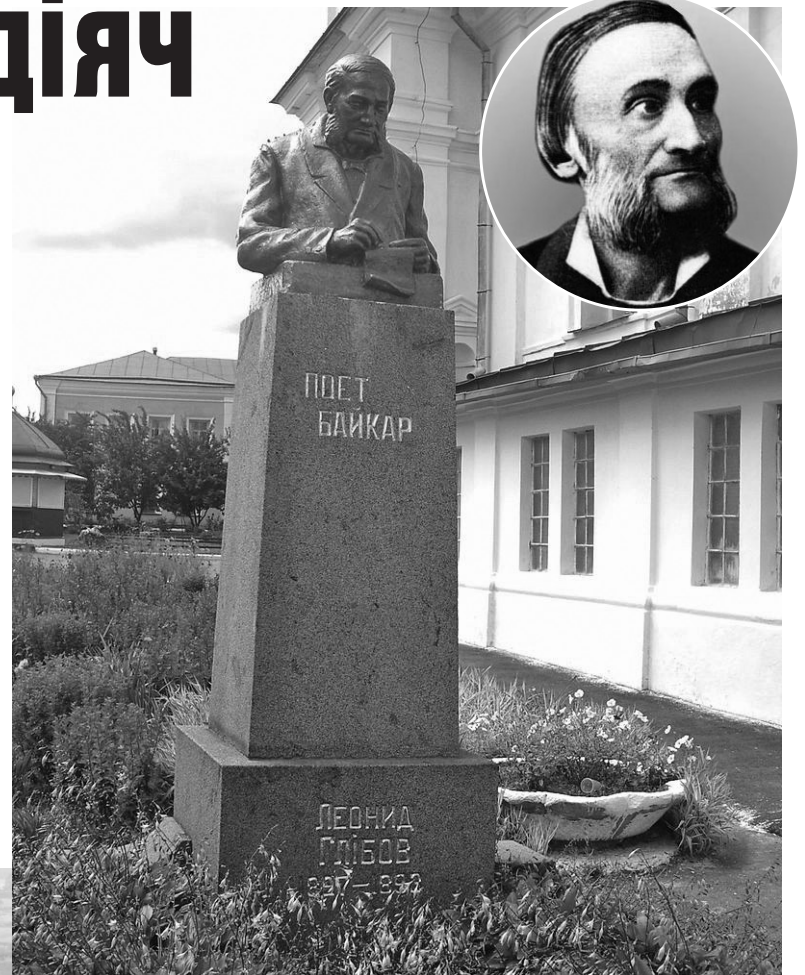


Після смерті дружини Глібов тривалий час уникав кохання, але вже у зрілому віці одружився зі своєю економкою Парасковією Барановою. Пара виховувала сина дружини від першого шлюбу, а пізніше в них народився син Сергій. На жаль, він помер ще немовлям. І це теж був удар для письменника.

Літературний спадок

Як ми вже згадували, першу пробу пера Глібов здійснив російською мовою. На початку 50-х років XIX століття він почав писати прозу, «Над Дніпром» та низці інших яскраво звучать волелюбні мотиви.

Фактично саме він започаткував жанр віршованого фейлетону, пробував свої сили у прозі та драматургії. Проте найбільш відомий широкому загалу саме як байкар. Створив понад 100 зразків цього жанру. Перша збірка байок Леоніда Івановича, яка вийшла в 1863 році в Києві, включала 36 творів, проте майже весь наклад видання було вилучено та знищено внаслідок дії сумнозвісного Валуєвського циркуляра. Нагадаємо, що той майже повністю забороняв видання книг українською мовою. Друга й третя збірки (1872 і 1882) були фактично



книга з меморіальним надписом.

Земний шлях нашого видатного земляка завершився 10 листопада 1893 року, його було поховано на території Троїцько-Іллінського монастиря в Чернігові. Перший надгробок на могилі Глібова встановлено в 1899 році у вигляді біломармурового обеліска, завершеного хрестом з портретом поета. На протилежному боці обеліска викарбувано рядки Володимира Самійленка: «...Не вмере поет у пам'яті людській. Згадаєм ми тебе в неволі лихій і в кращий час нової долі!». У 1939 році надгробок замінили бюстом Леоніда Глібова на прямокутному постаменті із сірого граніту.

Ще однією відомою пам'ятною локацією є славновісна альтанка Глібова у смт Седнів Чернігівського району. Вона з'явилася в парку садиби Лизогубів ще в першій половині XIX століття (у стилі популярного тоді класицизму у вигляді восьмиколонної ротонди) на схилі високого пагорбу над річкою Снов. Гостюючи в родині Лизогубів, Леонід Глібов любив відпочивати в цій альтанці. На альтанці в 1960 році встановлено мармурову меморіальну дошку. А неподалік альтанки в парку побачимо скульптуру поета-байкаря. Через активні зсуви ґрунту кілька років тому виникла загроза руйнації альтанки, тож регіональна та місцева влада розробляли плани захорону зі збереження пам'ятки. Сподіваємося, що до їхньої подальшої реалізації повернуться після перемоги України у війні.

У 70-х роках XX століття на честь Леоніда Глібова відкрито меморіальну дошку на фасаді будівлі колишньої Чернігівської класичної чоловічої гімназії (зараз Чернігівський обласний історичний музей імені В. В. Тарновського). Що ж до назв вулиць, то ім'я Глібова має одна з вулиць приватного житлового сектору в мікрорайоні Нова Подусівка.

Андрій Подвербний